

שירת רש

שיחות ומאמרים בענייני אמונה וחינוך
לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו

בצירוף קונטרס

רוח האומה יתגלה בגדוליה

לאורם של רבנן ותלמידיהון

שי הירש

כרך א

ירושלים עיה"ק תובכ"א
ה'תשפ"א ("לשכן כבוד בארצנו" – לפ"ק)

שירת רש: שיחות ומאמרים בענייני אמונה וחינוך
לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו
שי הירש

סדר והפקה: דובי ליברמן, מילה טובה
עטיפה ושערים: סטודיו ולדמן

©

כל הזכויות שמורות למחבר: שי הירש.
ניתן לצלם ולהעתיק חלקים מספר זה לצורך לימודי ולצורך זיכוי הרבים בלבד.
שימוש מסחרי מכל סוג שהוא אסור בהחלט אלא בקבלת רשות מפורשת בכתב.

לפניות בכל ענייני הספר ולהזמנת שיעורים והרצאות:
תודעה יהודית - הרב שי הירש, גריה, הר־אפרים.
todahayehudit@gmail.com | 052-8836373

"הִפְּיטוּ אֶל צוּר חֲצֵבְתֵּם וְאֶל מְקַבְּת בּוֹר גְּקַרְתֵּם.
הִפְּיטוּ אֶל אֲבָרְהָם אֲבִיכֶם..." (ישעיהו נא א-ב)

ספר זה מוקדש לזכרו ולעילוי נשמתו של סבי, זקני,
האהוב והאוהב,
איש תם וישר

ר' אברהם (רוימי) רוזנברג ז"ל

בן ר' חיים ופייגה (לבית מאיר) הי"ד

נולד בכפר אוואס אויוואראש שבהונגריה,
ביום טו' כסלו תרפ"ט.

שרד את שואת יהודי אירופה
והציל בה נפשות מאחינו בני ישראל.

האיר פנים לכל אדם וגמל חסדים
עם החיים ועם המתים.

עלה לארץ-ישראל ונלחם במסירות נפש
במערכות ישראל על תקומת המדינה, העם והארץ.

התמסר לבניין ארצנו הקדושה בכל מאודו
והשתתף בהקמת ותחזוקת מרפאות ומכונים רפואיים
בעבודתו רבת השנים בקופת חולים "כללית".

זכה להקים משפחה בישראל ותמך ככל יכולתו
באשתו טובה (טובי), בבנותיו, נכדיו ובכל צאצאיו.

נפטר בשם טוב מן העולם ביום י"א מנחם-אב,
שבת "נחמו", פרשת ואתחנן ה'תש"פ.

תנצב"ה

מוקדש באהבה להורי, לאשתי ולילדיי היקרים

תוכן העניינים

נך א

- 13..... מכתבי ברכה והסכמה
- 25..... פתיחה ומבוא
- 32..... תמצית הספר ורעיונותיו

א

ועד דור ודור אמונתו: פרקי אמונה לדורנו

- 39..... לימוד האמונה ומהותו
- 54..... מהי אמונה וכיצד ניתן לקנותה ?
- 79..... מבוא ללימוד כתבי המהר"ל מפראג
- 101..... חוזה הנבואה: מבוא ללימוד כתבי מרן הראי"ה קוק
הצעה לתכנית בניין אמונה:
- 148..... לימוד אמונה מסודר ושיטתי לאור דרכו של מרן הראי"ה קוק
- 178..... על מושג הדת בישראל ובאומות העולם
- 186..... לאומיות ואוניברסליות בכתבי הראי"ה קוק
- 194..... מבט אמוני על תיאוריית ההתפתחות
- 200..... את פתח לו: לקט תשובות קצרות לשאלות בני הנעורים בענייני אמונה
- 231..... קטגוריה בין ת"ח וכבוד ת"ח

1

חזק ויאמץ לבך:

פרקי העשרה והדרכה בענייני חינוך לצניעות בגיל ההתבגרות

- 255..... הקדמה
- 258..... והנה טוב מאוד: כוחות החיים והרבייה בעין תורנית
- 265..... יצרא דעריות לקראת שיבת הנבואה: על אתגרי שמירת הברית בדורנו

1

אקטואליה בעין אמונית

- 295..... וממנה ייוושע: בעקבות הטבח בישיבת מרכז-הרב
- 298..... אם תרצו - אין זו אגדה: נאום הרמטכ"ל הנכנס
- 303..... סליחה שניצחנו: על מוסר מלחמה ומוסר כפול
- 307..... תתן אמת ליעקב: אחר פטירתו של הגאון הרב יעקב יוסף
הקץ הדוחק, או: בזכות הנורמליות?!
- 310..... הרהורים ליום העצמאות ה-65 למדינת ישראל
על עולם התורה והציונות הדתית:
- 314..... חשבון נפש ציבורי לאור דרכו החינוכית של מו"ר הגר"א שפירא
- השתא הכא - לשנה הבאה בארעא דישראל:
- 319..... דברים לרגל יציאתו של אחינו יהונתן פולארד מבית שביו
- 322..... מעז יצא מתוק: על משבר גיוס התלמידים בישיבות ההסדר והמקד"צ
- 326..... צו 8: לשמירה על דמותו ואופיו של צבא הגנה לישראל
- 329..... זכותנו על הרהיבית: מכתבו של הרב גורן לשר הביטחון
- 331..... ואין קול ואין עונה ואין קשב: על הכתובת שבקירות שער הרחמים

נון ב

ד

אור הישועה הזרוחה: הארת המועדים באורה של תורת ארץ־ישראל

9	גאולת מצרים וגאולת דורנו: הכנה אמונית לקראת חג הפסח.....
26	בין חורבן לתקומה: הכנה אמונית לקראת תשעה באב.....
46	עולם־שנה־נפש לאור ראשית השנה.....
49	לשמוע קול שופר.....
51	כי קדוש היום לאדונינו: שיחה עם כניסת ראש־השנה.....
53	מאשפ"ת ירים אביון: דרשה לראש־השנה.....
56	יום שביתת העשור: ליום־הכיפורים.....
59	ונסלח לכל עדת בני ישראל: דרשה בליל יום־הכיפורים.....
63	זמן שמחתנו: לסוכות.....
65	הטבעיות הקדושה: לשמיני־עצרת ושמחת־תורה.....
69	ישראל ותורה: דרשה לשבת בראשית.....
72	מגילת אסתר – בימים ההם בזמן הזה: הכנה אמונית לימי הפורים.....

ה

עֵלָה רַשׁ!
שׁוּחֹת בַּעֲנִיִּי יוֹם־הַעֲצֵמָאוֹת וִירוּשַׁת הָאָרֶץ

שׁוּחֹת בַּעֲנִיִּי יוֹם־הַעֲצֵמָאוֹת וִירוּשַׁת הָאָרֶץ

99	הרבו אור! – הקץ המגולה במשנת הרצי"ה (הרב בנימין (בני) אייזנר).....
121	ציונות עם נשמה: היחס לתנועה הציונית ותפקידה של הציונות הדתית.....
144	זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו: שיחה הכנה ליום־העצמאות.....
170	הגאולה בסוד השבעים.....

קונטרס
רוח האומה יתגלה בגדוליה
לאורם של רבנן ותלמידיהון

- 185..... לקט לקראת ג' באלול, יום פטירת מרן הראי"ה קוק.
- 208..... דרך הקודש: כתבי הראי"ה ודרכו
- 213..... בשבחי אוצרות הראי"ה
ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה:
- 216..... ליום זכר קדשו של רבנו הרצי"ה קוק.
דברים לזכרם של מרנן ורבנן הרב הנזיר והרצי"ה קוק
- 227..... מאת מו"ר הגר"ש גורן
- 243..... אית בהו רבנן: דברי מו"ר הראשל"צ הגר"מ אליהו לזכר רבנו הרצי"ה קוק
ספיר גזרתם יחד מאירות:
- 257..... תלמידי מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו על פי "עשר ספירות"
קול מבשר מבשר ואומר:
- 261..... תחיית חיבורו ההלכתי של גדול הדור הקודם
- 263... נזר הגורן: נזר לראשו של מו"ר הרב הראשי לישראל הגאון הרב שלמה גורן
- 275..... לאורו נלך: לדמותו של מו"ר הגאון הרב משה צבי נריה
- 290..... מרבה תורה - מרבה חיים: שיחת מו"ר הרה"ר לישראל הרב אברהם שפירא
- 333..... ר' אברום: לדמותו של מו"ר הגר"א שפירא, במלאת תשע שנים לפטירתו
- 335..... המצפה לישועה: אדמו"ר רבי ישראל אביחצירא - הבבא-סאלי
- 338..... זיכרונות מאביהם של ישראל: מו"ר הראשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו
- 343..... על ישראל אמונתו: לזכר מו"ר הרב בנימין (בני) אייזנר
- 349..... זכור אהבת קדומים והחיה נרדמים: הספדים לרב איתם ונעמה הנקין הי"ד
- 362..... בקשו ענווה: לזכרו של מו"ר הרב אלישע וישליצקי

מנתבי ברנה והסנמה

מכתב ברכה

מאת מו"ר הרב יעקב שפירא שליט"א

ראש ישיבת מרכז-הרב וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

שבט תשפ"א

ידידי היקר הרב שי הירש שליט"א עוסק רבות בשנים בענייני חינוך ע"פ דרכם של רבותינו, מרן הרב זצ"ל והבאים אחריו, ידידי הנ"ל מוכר לי שנים רבות מעת הסתופפו בחצרות אלוקינו בביהמ"ד שבישיבת מרכז הרב וזכה גם לשמש את רבותינו זצ"ל ומאז ועד הנה ממשיך לעסוק בעבודת הקודש של ליבון ובירור עניינים באמונה ובדרך החינוך, ועלה בידו בס"ד להוציא חיבור נאה הנקרא "שירת רש", הכולל בתוכו מאמרים באמונה וחינוך, פרקי מועדים ודמותם של גדולי ישראל, ואם כי לא עלה בידי לעבור על דבריו, אבל, חזקה עליו שיוציא דבר מתוקן מתחת ידו לרומם קרן התורה, וישראל וארצו, דבר דבור על אופניו, בשפה ברורה, להגדיל תורה ולהאדירה ולחבבה על אחב"י, ובעז"ה יזכה לברך על המוגמר ולהוסיף כהנה וכהנה בהפצת אורות אמונה לשם ולתהלה ולתפארת.

המברכו בברכת כהנים,

יעקב שפירא

מכתב ברכה
מאת מו"ר הרב משה צוריאלי שליט"א
עורך סדרת הספרים: אוצרות הראי"ה

ט' חשוון תשפ"א

חובת היהודי, כל מי שהוא מסוגל לכך, היא לא רק ללמוד תורה כפי שנצטוינו בתורה, אלא יתירה מזאת ללמדה לאחרים. הרי כך התחיל הרמב"ם הלכות תלמוד תורה, בציווי של "ושננתם לבניך", אלו הם התלמידים. ורק אחר כך עבר הרמב"ם לדבר על חובת אדם שהוא עצמו ילמד תורה. כי כך הרי סדר פרשת שמע "ושננתם לבניך ודברתם בהם". הקדים המקרא ללמד לאחרים, עוד לפני שהזכיר הציווי ללימוד האישי והפרטי. כנראה, הקדים את העיקר, ללמד לאחרים, אלא באופן מעשי זה בלתי אפשרי אם לא שהמלמד הזה הקדים ללמוד תורה, כדי שיהיה כלי מוכן לכך ללמד לאחרים. שהרי זה הוא עיקר תפקיד האדם, ללמד לאחרים!

וכך עשה ועושה ויעשה מכובדי היקר, הרב שי הירש שליט"א, שזה כבר עשרות שנים הוא עוסק בהרבצת תורה בישראל, ונוסע ממקום למקום להאהיב את התורה על עם ישראל.

כבר אמרו חז"ל "ואהבת את ה' אלהיך", תאהבהו על הבריות. וכלשון הרמב"ם בספר המצוות (עשה, ג): "שמצוה זו כוללת גם שנקרא את כל בני האדם לעבודתו יתעלה ולאמונה בו. לפי שכאשר אתה אוהב את מי שהוא, תהללנו ותשבחנו ותקרא בני אדם לידידותו..."

וכך הרב הנכבד הרב שי הירש, מתוך אהבתו הגדולה לתורה ולאמונה, לאהבת העם והארץ, שופע תמידים כסדרם הרצאות וספרים ומאמרים העוסקים בדברי הרב קוק וצ"ל ועוד מאורי-עולם, מנהיגי הדור והדורות.

וזה עכשיו הביא לידי ספרו החדש "שירת רש", מלא וגדוש פנינים חשובים, באמונה, בדבקות בהקב"ה, באהבת העם והארץ, בהכנות הראויות לעמול בתורה ולהצליח בהשגתה.

אשריך הרב שי הירש, שאתה עוסק במקצוע הנפלא ביותר שיש בעולם, לקרב את העולם היהודי, ובמיוחד שוחרי-תורה, אל האמת היסודית, אל האמונה הקדושה, אל יסודות הקשר שלנו עם נצח נצחים.

יפוצו מעיינותיך חוצה. דברים היוצאים מן הלב, נכנסים אל הלב. בטוחני שדברים היקרים שבספרך יפעלו רבות מאד לטובת כל לומדי הספר.

משה צוריאל

מכתב ברכה
מאת מו"ר הרב שמואל יניב שליט"א

מחבר ספרי "צפונות בתורה"
גבעת-שמואל

ט"ז טבת תשפ"א

לעזרת ה' בגיבורים

לאחי ורעי היקר מאוד, הרב שי הירש שליט"א

נדרשתי לעיין בספרך ושמחתי כי הקדשת את חייך למשימה החשובה ביותר, יעודנו הרוחני לעת שיבת ציון.

אתה מלקט בענווה וחכמה את ניצוצות הקדושה לעודד ולעורר את צעירי הצאן קדושים. בונה כלים לאורות.

זכה דורנו לממש צעד חשוב בחזון הנבואה, לתקן עולם במלכות האומה. ואנחנו בראשית הדרך. עברנו את כור ההיתוך של הגלות שהיה בהשפלה רוחנית ונפשית, במצוקה חומרית, בייסורים קשים, בחוסר יכולת להביא לידי ביטוי את אושרנו הרוחני, את עוצמת הפרט והכלל. שיסוי וחרדה היו מנת חלקנו. במדבר הזה עמדנו 2500 שנה, ובכל זאת טיפחנו את סגולתנו וזה נס מוכח, פלאי פלאים, ליתרוננו של צלם אלוקים וניסי ההשגחה.

כיצד יצרנו ברוח עולמות טמירים, חמלנו, שמחנו, בנינו משפחות לתפארת, גם בעולם חשוך שבקושי שורד. המרנו אפר בעפר לצמיחה, מהצרות החומריות יצרנו אוצרות רוחניים נשגבים, מייאוש לישועה, מגועל לגאולה, מכיעור לטוהר.

גילינו את הכוח הגדול של מסירות נפש להעדיף את אור הנשמה על צורכי הגוף ולהיות כמלאכים.

ועתה, כשעברנו שלב ואנו בפתח הגאולה ובצפייה לגיל רוחני על בסיס חומרי בריא שזכינו לו, ממש לא נעלמו בו הסיכוכים והסכנות. מעתה, הם הרבה יותר קשים ואפילו נוראים שסופם מחריד. השפע החומרי, גירוי היצרים, עולם שאין בו מעצורים לעשות כל שטות, עולם של בריחה מאחריות אישית ולאומית. בטלה ושקיעה בדמיונות והתמכרויות רעות, אלו אינם נחשבים בעיני הציבור הרחב, קרי, מעצבי דעת הקהל, לפגם, למרות שגורמים לניוון ומאיסה ואובדן ולאגו חלול ללא עמוד שדרה ערכי שסופו שמכלה את עצמו. מעמידים את האנוש במצב אנוש, במעלה פחותה ועצובה.

ולזאת, נדרשים אנשים צדיקים, מצוינים, שיש להם חמלה להושיע, ומי יודע אם יצליחו... וזאת בהעדר בניין על בסיס האמת. ולכן, המשימה היותר קדושה מלהעניק לאדם מרפא ריגשי לנפש, היא להעניק לו את התכלית, את האמת הרוחנית, לממש את צלם האלוקים שנמצא בראש, ולְאֶמֶת לו את האמונה באמצעות התבונה, שניתנה תורה משמים, ושיש אלוקים והוא משגיח, שיש יעוד לאדם להביא גאולה. לסלק את קושיות ההבל והספקות, להעניק לו מענה ראוי לקשיים הנכונים. לרוממו מהבחינה הסגולית שאור הנשמה יאיר לו את ייחודו ומשמעותו, בעלייה ועשייה בקנייני הנצח, בבניין עולם באהבה, בחמלה ובקדושה.

בספרך, הרב שי שליט"א, עשית צעד חשוב בכיוון הנכון. תזכה ונזכה, שתהיה לנר המאיר לרבים להעצים את מעלתנו כעם סגולה.

בהוקרה נאמנה,
יניב שמואל

מכתב ברכה

מאת מו"ר הרב יגאל בצלאל שפרן שליט"א

ראש המחלקה לרפואה והלכה ברבנות הראשית לישראל ומייסד מכון מרחבים

בס"ד, י"א חשוון תשפ"א

ישאו הרים שלום וברכה עד בלי די, ממגד תבואות שמש ותנובות שדי, למע"כ ידידי וחברי ממש, הרב המופלא ועוטה האורה מוהר"ר שי הירש שליט"א, אורו עיני לראות את ספרך זה החדש, שירת רש, בו קיבצת באופן כה משובב נפש את מאמריך החשובים בענייני אמונת עתנו ועוד הוספת עליהם כהנה וכהנה כיד ה' הטובה עליך.

ניכרים דברי אמת ומה רב טובך שהואלת להעלות את הדברים על הכתב בבחינת "רב פעלים מקבצאל" (שמואל ב', כג), למען ישוטטו רבים ותרבה הדעת.

זכרתי ימים מקדם עת היית מטובי המרצים ב"מרחבים" ורבים נהנו מאורך, ועתה עם המשך עלייתך במעלות הרבצת התורה עוד היטבת לעשות. יברך ה' פעלך ויפוצו מעיינותיך חוצה ותזכה בע"ה להרבנות תורה עוד ועוד ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים.

ועוד זאת אוסיף כי פעמיים ציין החכם מכל אדם מה טובו ומה נעימה היא טובת רש: "טוב רש הולך בתומו מעיקש שפתים והוא כסיל" (משלי יט א) ו"טוב רש הולך בתומו מעיקש דרכים והוא עשיר" (שם כח ו). ללמדך שההליכה בתמים, כדרכך בקודש, היא היא הערובה גם לחכמה וגם לרחבות הדעת. וברוך השם שבשניהם כה התברכת. אשריך ואשרי שומעי לקחך.

והנני אליך בחיבה ובהסכמה לספרך החשוב,
יגאל בצלאל שפרן

מכתב ברכה מאת מו"ר הרב מיכאל הרשקוביץ שליט"א

רב היישוב נריה ור"מ בישיבת מרכז-הרב

בס"ד, כא בשבט התשפ"א

לידידנו הנעלה היקר והאהוב הרב שי הירש שליט"א, ממיישבי יישובנו "נריה" ובוגר ישיבתנו הקדושה מרכז-הרב, השוקד כל ימיו על חינוך הדור הצעיר בהוראה, כתיבה ועריכה של תורת הגאולה שזכינו בחסדי ד' יתברך לראות את פעמיה בקיבוץ גלויות מופלא, בגאולת חבלי מולדת מידי זרים, יישובם ובניינם. ברכה מרובה הוא רואה בעמלו המופלא, המניב פירות מעולים של הארת הקודש שבכל מהלך התחייה של עמנו בארץ נחלת אבותיו, לאור דרכו ותורתו הגואלת של מרן הראי"ה קוק זצ"ל.

בין מפעליו הברוכים והאהובים, הקובץ התורני המעולה המחזיר שכינתו לציון. שלושה כרכים מפוארים, הערוכים בטוב טעם ודעת, על מלחמת ששת-הימים ויום-ירושלים. בשל המחלוקות הציבוריות על דמותו ודרכו של צה"ל ערך את המאסף אוזר ישראל בגבורה, העוסק בקדושת הצבא ודרכו לאור ההלכה, כדי להוסיף ולהאדיר את התודעה של קדושת המחנה ועידון הגבורה, בדרכו של דוד מלך ישראל במלכותו ובמלחמותיו. בספרו זה הוא מקדיש פרק לדמותה של הרבנות הצבאית הראשית, ומוציא לאור ספר נוסף על הרב שלמה גורן זצ"ל, מייסד הרבנות הצבאית.

עתה הוא עומד להוציא לאור את ספרו החדש, פרי עמל של הוראה וכתיבה במשך השנים האחרונות בנושאי אמונה וחינוך לאורם של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו. מתוך הכרת הטוב, הוא אף מייחד בספר מקום לתיאור דמויות מופת שלאורם אנו חיים. ברוך יהיה על פעליו שעד עתה, וברוכים יהיו פעליו שעוד יוסיף ויתרום.

בציפייה לישועה קרובה,
מיכאל הרשקוביץ

מכתב ברכה

בס"ד, ז' כסלו ה'תשפ"א

לכבוד ידידינו ומכובדנו, הרב שי הירש שליט"א

זיכנו הקב"ה והרב שי הירש שליט"א למד בתכנית של המכון, וכמו כן השתתף בשיעורינו בישיבת מרכז-הרב. בעקבות כך יצר קשר אישי וישיר עמנו.

יעמדו לזכותו של הרב שי גם שנות לימודיו בישיבת מרכז-הרב וכיום הוא זוכה להעמיד תלמידים ברחבי הארץ.

בשנים האחרונות ערך הרב שי ספרים חשובים בענייני התקופה והשעה, וכעת הוא מוציא לאור ספר המקבץ את מאמריו ושיעוריו בענייני אמונה וחינוך לאורו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל וממשיכי דרכו, ובוודאי יביא הספר תועלת לבחורי ישיבות ואברכים צעירים בעת לימודם.

המיוחד בדברים אלו שהם נולדו מתוך ניסיון בשטח, והרב שי לוקח את הדברים של הראי"ה קוק ובנו שנכתבו בלשון גבוהה ומפשט אותם לשפת המעשה, ומתוך כך מתאים את הדברים גם לדור הצעיר.

על כן, הנני לברכו בהמשך עשייה תורנית וכתובה פורייה והגדלת זיכוי הרבים.

בברכה רבה

ט"ז כסלו תשפ"א

נס"ד

מכתב ברכה והמלצה

לכבוד

מכובדי היקר והחביב הרב שי הירש שליט"א ר"מ בישיבתנו הקדושה ישיבת "ראשון לציון", שהינו אהוב ויקר לי מאד "חפזי ממתקים וכלו מממדים זה דודי וזה רעי" איש יצירה ורוח בו.

מחדש חידושי תורה עם "אנפין חדתין, ורוחין עם נפשין" כדרכה של תורה, ועומק גדול שזור בתוך הכתיבה. תורת מרן הרב אברהם יצחק קוק זצ"ל ותלמידיו וממשיכו דרכו שזורה בכל הליכותיו "הליכות אלי מלכי בקדש".

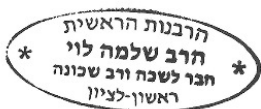
באות א ישנם שני יוד"ן אחת מעל הוא"ו השוכבת ואחת מתחת הוא"ו השוכבת, הי"ד העליונה מסמלת את החכמה העליונה שנמצאת מעל הרקיע, ומתחת לרקיע הי"ד התחתונה כנגד החכמה התחתונה. שני היוד"ם צריכים את הוא"ו, כדי להמשיך חיים מהבאר העליונה אל העולם שבו אנו חיים.

תורתו של הרב שי הירש שליט"א מלאה בבחינת "מעין גנים באר מים חיים ונגזלים מן לבנון", יהי רצון מלפני שוכן מרומים שיתקיים בך "חקמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולך" ותרבה הדעת ויתגלו סודות הגנוזים, ותורת מרן הרא"ה קוק וגוריו נושאי תורת הגאולה, תתרחב ותתגלה ותתבאר, ומקומו של הרב שי הירש שליט"א מקום בהפצתה וביאורה.

המברך ומוקירך

מעומקא דליבא

שלמה לוי - ראש הישיבה

פתיחה ומבוא

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל
שימה בפיהם, למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני
ישראל. (דברים לא יט)
אע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה, מצווה לכתוב
משלו, שנאמר: "ועתה כתבו לכם את השירה הזאת". (סנהדרין
כא, ב)

כתב מרן הראי"ה קוק (מוסר אביך, עמ' יז):

נראה שאי-אפשר לצאת ידי חובה בעניין "חובות הלב" רק אם יסדר ספר לעצמו
בלימודים הדרושים לו בזה, בין הפרטיים ואפילו הכוללים גם כן יותר יבין על ידי
מה שיחדש בהם מרוחו, ומי שהוא כבר באופן זה של הדעת, שיכול להעריך מערכה
שכלית בעצמו, אי-אפשר לו לבוא אל השלמות אם לא יעבוד בשכלו בזה.

משפטים ספורים אלו של מרן הרב, שאותם זכיתי ללמוד בישיבת מרכז-הרב
בשיעור א', היוו את קריאת הכיוון הראשונית לכתובתו של ספר זה, שנכתב טיפין
טיפין במשך שנים רבות.

בספר זה נקבצו מאמרים ושיחות שזכינו למסור בפני בחורי ישיבות ואברכים בענייני
אמונה ודעת אלהים מתוך מבט על מאורעות התקופה לאור משנתו של מרן הראי"ה
קוק.

הרבה התלבטתי האם להוציא את הדברים מרשות היחיד לרשות הרבים, ביודעי את
מיעוט ערכי ואת נגעי לבבי, אולם תמכתי יתדותיי בדברי בעל ספר חסידים, הכותב
(סי' תקל):

... וכל מי שגילה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי גוזל מי שגילה לו.
כי לא גילה לו אלא לכתוב, דכתיב: "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם" (תהלים כה יד)
וכתיב: "יפוצו מעיינותיך חוצה" (משלי ה טז)

כן סמכתי עצמי גם על הוראת רבותיי, שעודדני וזירזוני בעניין זה, ו"מצווה לשמוע
דברי חכמים" (יבמות כ א) ו"מגו דזכי לנפשיה, זכי גם לחבריה" (בבא-מציעא ח, א).

את הדחיפה האחרונה להוצאת הספר קיבלתי על עצמי עם פטירת סבי־זקני, אוד מוצל מאש וממשחררי ארצנו הקדושה, ר' אברהם רוזנברג ז"ל, ביום י"א מנחם־אב תש"פ, והנני מקדיש ספר זה לזכרו ולעילוי נשמתו.

"לפיכך אנחנו חייבים להודות לך". מרגלא בפומיה של מרן הגאון הרב אברהם שפירא זצ"ל להביא את דברי רב יוסף במסכת פסחים (סח, ב): "אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא". "ברוך הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב", "ואין טוב אלא תורה" (ברכות ה, א), "שאם היו בני אדם מרגישיין במתיקות ועריכות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא ייחשב בעיניהם מלוא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם" (רבנו אורי־היים הקדוש, דברים כו יא).

אודה למורי ורבותי אשר מהם זכיתי לקבל תורה, מילדותי ועד עתה.

אזכיר את בית אבא, קהילת בית־הכנסת "שונה־הלכות" בפתח־תקווה, שם קבע מושב לתפילתו סבי־זקני, ר' (יחיאל) יהודה הירש הכהן ז"ל, ושם עברו עליי שנות ילדותי במקדש מעט זה בהובלת רב בית־הכנסת, הרב שמואל אילוביצקי, אשר את דרשותיו המרוממות והספוגות ברגש יהודי חם שמעתי מדי שבת בשבתו, "עוד ינובון בשיבה, דשנים ורעננים יהיו".

אזכיר את בעל הקריאה הקבוע במשך שנים רבות, ר' יעקב נוי, ואת הגבאי המסור, ר' משה ליכטפלד ז"ל ועמו שאר מתפללי בית הכנסת שהלכו לעולמם, אך חקוקים על לוח לבי.

כן אזכיר את רבני ומורותי בבית־הספר היסודי יבנה ונאות־דוד בפ"ת ובהם, הרב ישראל קרופר, מתלמידי הגר"פ שיינברג זצ"ל, שלימדני טעמי המקרא והכין אותי לקראת ברה־מצווה והרב מאיר בוכהלטר, שלימדני לראשונה קול ניגון משנה וגמרא.

אזכיר בשמחה ובגעגוע את "יקירי לבבי 'בני עקיבא'" (מאמרי־הראי"ה, מכתב ל"בני־עקיבא"), חברי ילדותי ובני שבטי, שבט נרי"ה (ע"ש מו"ר הגרמ"צ נריה) בתנועת "בני־עקיבא", וחניכי ומדריכי סניף כפר־גנים בפתח־תקווה וכן בסניף גני־תקווה, שם הדרכתני במשך כשנתיים לאור ערכי התנועה. יחדיו חלמנו "לתקן עולם במלכות ש-די", על הגשמת חזון תנועת "המזרחי" – "עם ישראל בארץ־ישראל על־פי תורת ישראל" ועל בניין חברה צודקת לאור ערכי תורה ועבודה.

אודה לרבתי, מחנכיי וחבריי בישיבת בנ"ע נחלים, שבה זכיתי לעשות את ראשית צעדי בעולמה של תורה:

ראש וראשון, לנשיא הישיבה ומייסדה, הרב יוסף באגד שזכה להיות ממקימי עולה של תורה בארץ-ישראל, "כי אורך ימים ושנות חיים יסיפו לך". למורי ורבתי, הרב זרח נובוגרוצקי והרב זאב הס, שפתחו בפני את השער לתורתו ולדרכו של מרן הראי"ה קוק ובזכותם זכיתי להמשיך את לימודי בישיבת מרכז-הרב. לרב יעקב צ'רבוניץ' והרב יצחק שפירא, שמהם זכיתי לקבל אהבת תורה וחסד ויראת שמים.

לר"מים שלמדתי מתורתם ומאישיותם בשנות לימודי בישיבה, הרב אבישי עמיצור – אשר חרש תלמים ראשונים של תורה על לוח לבי, הרב יעקב דיכובסקי, הרב מרדכי אינדיק ז"ל – חניך תנועת המוסר וישיבת כפר-הרא"ה גם יחד, הרב חנן יצחקי והרב דוד אנגל.

ולשאר רבני הישיבה היקרים: הרב משה קבלן, הרב מנשה גד רשובסקי, הרב זאב מנדלסון, הרב מנחם פרל, הרב מנחם הירש, הרב מיכאל שוהם ועוד רבים ובהם המורים המקצועיים, איש איש על-פי טביעת חותמו המיוחדת בנוף נעוריי.

אחרון חביב מתקופה זו, אזכיר את מו"ר הרב יגאל לרר, אב"ד בביה"ד הרבני פ"ת ור"מ בישיבת מרכז-הרב, אשר את שיעוריו בגמרא עיון ובלומדות זכיתי לשמוע במשך כל שנות הלימודים בישיבה התיכונית והוא אשר קיבלני לישיבת מרכז-הרב.

בשנות לימודי בישיבת מרכז-הרב, שם הבדולח ואבן השוהם, אין תורה כתורת ארץ-ישראל, אכיר תודה מעומקא דלבא למרן ראש הישיבה, רב רבנן ותל-תלפיות, הגר"א שפירא זצ"ל, ולבנו וממשיך דרכו בראשות הישיבה, מו"ר הרה"ג הרב יעקב שפירא שליט"א, אשר טרח רבות בגידולי, וכן לעומד לימינו תמיד, הרב יהושע מגנס, שקירבני ועזרני רבות במהלך השנים.

לרבני הישיבה, איש איש כפי מה שזכיתי לקבל מתורתו והדרכותיו: הרב פינחס מונדשיין, דיין בביה"ד הרבני בנתניה, שפתח בפני שיעורי עיון במס' יבמות וגטין, הרב יאיר גזבר – ראש ישיבת ירושלים לצעירים, הרב איתמר אורבך – רב היישוב חשמונאים, מו"ר הרב מיכאל הרשקוביץ – מראד-אתרא יישוב נריה, הרב חיים שטיינר, הרב אביהוא שוורץ, הרב אבינועם זומר והרב יורם מושקוביץ.

אזכיר את בארות המים שמהן זכיתי לשאוב בששון ממעייני הישועה, מתורת רבותינו מארי דארעא דישראל, מרן הראי"ה קוק ובנו, רבנו הרצי"ה, מהם ישירות ומהם בדרכים נוספות, תלמידי רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק:

הרב ישראל הס זצ"ל, שזכיתי ללמוד את ספריו בתקופת הישיבה התיכונית, הרב יעקב פילבר, הרב שמואל יניב, הרב בני אייזנר זצ"ל, הרב שלמה אבינר, הרב אלישע וישליצקי זצ"ל, הרב דוד חי הכהן, הרב יוסף קלנר, הרב יהושע שפירא, הרב אורי שרקי, הרב אלישע אבינר, הרב זאב סולטנוביץ', הרב יוסף בדיחי ועוד רבנים נכבדים נוספים.

"ומחברי יותר מרבותי" (תענית ז, א) – אכיר תודתי העמוקה לחבריי בני גילי ולכל בני חברתי במהלך השנים בישיבת מרכז-הרב, עמם זכיתי להיות בקשרי לימוד וקניין תורה ו"תורה נקנית בחבורה" (ע"פ ברכות סג, ב). אזכיר במיוחד את אשר חב אני להם באופן אישי על זמנם ותורתם מתקופת לימודיי בישיבה:

הרב יאיר בן מנחם, דיין בית-הדין הרבני בתל-אביב, הרב זאב נוימן שלמד עמי חברותא בספר לנתיבות-ישראל במשך מספר שנים, הרב שלמה סוקניק, הרב מיכאל לוצקי, הרב אחיקם קשת, הרב חיים זק"ש והרב יאיר רמר.

אזכיר את הרבנים שמהם זכיתי לקבל דעת ותבונה במקצועותיה השונים של תורה:

הרב פרופ' יגאל שפרן, ראש מכון "מרחבים" – מרכז תורני ליהדות וחינוך בירושלים, שנטע בי את אהבת המדע והחכמה ובמיוחד בתחומי הלכה ורפואה. וכן תודתי ליתר רבני המכון, ובכללם: הרב יששכר גואלמן, הרב יעקב פלג, הרב שמואל הרשקוביץ ז"ל. במכון זה למדתי תנ"ך, תושב"ע ומחשבת-ישראל – בדרך המסורה והשתלמתי בחוכמת הפדגוגיה והחינוך ולאחר מכן אף זכיתי ללמד בו מספר שנים פרחי הוראה, בחורי ישיבות ואברכים.

לרב עמיחי בן-יעקב, הרב נועם צחור, הרב שלמה גולדשטיין, הרב ברוך שרגא, הרב ישראל אשחר – שאת צעדיי הראשונים בשדה החינוכי עשיתי תחת שרביטם ועצתם. לרה"ג הרב יהושע בן-מאיר, הרב הלל פלסר, הרב שמואל לורנץ והרב יוסף אוריאל – שמהם למדתי דרכי הובלת והנהגת ישיבה ומקום תורה.

למו"ר הרב מנחם בורשטיין, ראש מכון פוע"ה, שזכיתי לקבל ממנו תורה ועצה בתחומי טהרת המשפחה והדרכת חתנים בקדושה; למו"ר הרב איתן שנדורפי, שהנחילני דרך לימוד יסודית בתנ"ך ובדקדוק לשון-הקודש; הרב משה הררי,

המהווה עבורי מופת לשקידת התורה ואהבתה; לד"ר מיכאל אבולעפיה וד"ר ברוך כהנא, שמהם קיבלתי מושג־מה בפסיכולוגיה יהודית; לפרופ' עמי שקד והרב שמחה כהן, על שלימדוני מחכמתם בתחומי הבית היהודי והטיפול הזוגי במרכז י.ג.ר - ירושלים.

אודה למו"ר הרב יצחק יודייקין, ראש כולל מכתם־לדוד בת"א ומרבני ישיבת מרכז הרב, ממנו עצה ותושייה, בינה וגבורה. למו"ר הגאון הרב משה צוריאלי, אשר מקרבני בימינו ומראה לי פנים שוחקות. לרה"צ הרב בנימין גבאי שמנחה אותי בדרך אמת ולרב שלמה לוי, מקים עולה של תורת ארץ־ישראל בראשון־לציון, כי גבר עלינו חסדו. לרב הראל כהן, הרב יונתן קראוס והרב דוד טבצ'ניק - מנהלי מכון "נזר־דוד" ומוסדות אריאל בירושלים להוצאת כתבי רבותינו - מרן הרב הנזיר ובנו, מו"ר הגרש"י כהן זצ"ל, שם זוכה אני לעסוק בהתקנת ספריהם לקראת דפוס.

זיכני השי"ת להיות שותף למפעלי הרבצת תורה ואמונה חשובים וגם על כך אודה בכל לבב: לידידי היקר, הרב יוני לביא, מנהל המוקד לנוער הדתי - "חברים־מקשיבים", ולכל חברי המוקד, בו זכיתי לפעול ולהתנדב במשך שנים רבות. לר' משה שטרנברג ולחבריי בעמותת "בשביל הנשמה" על שזיכוני להימנות על בני החבורה ולסייע בראשית הדרך ליוזמת לימוד ה"דף היומי באמונה". למזכה הרבים, אוהב ומסור לתורת הרב, ר' אלדד פרי, שזיכני לערוך את השבועון התורני, "לאורו" - עיונים לאור תורתו של מרן הראי"ה קוק, שהופץ בכל רחבי הארץ.

"ומתלמידי יותר מכולם" (תענית ז, א) - אודה לכל תלמידיי בעבר ובהווה, אשר זיכו אותי למסור מתורת רבותיי לדורות הבאים, ובהם:

בני ה"חבורה באמונה" בישיבת מרכז־הרב, תלמידיי בתלמוד־תורה ובישיבה הקטנה מורשה ירושלים, במכון מרחבים בירושלים, בישיבת ההסדר שבות־ישראל באפרת, בישיבה־לצעירים שע"י ישיבת מרכז־הרב, בישיבת בני־עקיבא נחל־יצחק בנחלים ובבית־המדרש הגבוה לתורה בישיבת נחלים, בישיבת ההסדר אורות־יעקב ברחובות, בישיבת ההסדר־גבוהה ראשל"צ, בת"ת "נהג כצאן יוסף" בנריה, בבית־המדרש הקהילתי "אז־איתם" בנריה ובישיבת ההסדר "מאיר הראל" במודיעין.

תודתי למפקדיי, לחבריי ולפקודיי בצה"ל, בחיל השריון וברבנות הצבאית, על הזכות הגדולה לשרת יחדיו, להגן על עמנו וערי אלהינו ולקיים מצווה חשובה

ויסודית כל כך, וכן אודה בכל לבב לכל חברינו היקרים מיישבי ארצנו הקדושה ובוני העם והארץ ביישוב נריה ובגוש דולב-טלמונים.

תודה אישית מיוחדת לחברי ורעיי: הרב יוסי אופיר משיבת עטרת-נחמיה בנחלת יצחק, על ששם חלקי מיושבי ביהמ"ד; לרב יהונתן סנדרס, רבי עקיבא אלטמן, הרב לירן עוקשי והרב בנימין טבדי על ידידות אמת לאורך השנים; לרב אביחי שלומי, רב "עוצבת האש" בצה"ל, מורה דרכי ברבנות הצבאית, על תמיכתו ועצתו אמונה; לידידי איש החסד והאשכולות, ר' אשכול בן דוד הי"ו, שעומד על ימיני לסומכני; ולחברי ורעי, הרה"ג הרב איתם הנקין הי"ד, "כי מדי דברי בו, זכור אזכרנו עוד".

ספר זה נסדר ונשלם במהלך שנת מגיפת הקורונה (אדר תש"פ - אדר תשפ"א), תקופה שבה קיימנו בעצמנו "לך עמי בא בחדריך" (ישעיהו כ"ט), סגורים ומסוגרים בבתינו מפני הנגיף המשתולל ועושה שמות בקרב זקנים ובני תשחורת גם יחד. שממו היכלי התורה ומקדשי-מעט נסגרו, אנשי אמנה אבדו וגדולי תורה וחסד נסתלקו מאתנו בחטף, גם דרכי ציון אבלות מבלי באי מועד. עת צרה היא ליעקב, שבה נדרשים כל המושלים ביצרם לבוא חשבון, על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, ואם כי "אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה" (תהלים עד ט), בכל זאת, לב יודע מרת נפשו, שנאת חינם ופירודי לבבות בין המחנות יוצרים מידה כנגד מידה, חיוב עטיית מסכות והקמת מחיצות מנוילנות - בין אדם לחברו ובין אישה לשכנתה, בין רב לתלמיד ובין זקן לעולל. אך ממכה עצמה מתקן רטייה, "ולבבו יבין ושב ורפא לו" (ישעיהו ו' י) - אהבת חינם וריבוי חסד, בין אדם לחברו ובין ציבורים וחוקים וקרובים. דווקא "שבירת הכלים" הקיצונית והמוחלטת יצרה חיבורים פלאיים שבעתות שיגרה לא היו עולים כלל על הדעת.

חטיבת הקומנדו של צה"ל מתפרסת בכני-ברק בערב פסח ומחלקת סלי מזון וסיוע לכל דכפין ומאפשרת את קיום סדר פסח כהלכתו, ניכור ששרר בין שכנים מזה שנים רבות מגיע לסיומו תוך כדי קיום מנייני חצרות משותפים, בחורי ישיבות ציוניות וחרדיות לומדים בחברותא יחדיו במלונות הקורונה, קהילות הקודש בארץ ובגולה נפגשות יחדיו באמצעות טכנולוגיה מתקדמת, ריבוי ארגוני סיוע וחסד ובעלי לב יהודי חם מתנדבים רבות למען הזולת, מסירות נפשם של אנשי הצוותים הרפואיים בבתי החולים ובכל בתי המרפא, גילוי נפלא של עוז הרוח ונשמת ישראל על קיום תפילות בזמנן, לימוד התורה תמידיים כסדרם, שמירת חגי ישראל וטהרת הבית

היהודי, כל אלו יחדיו הרנינו את הלבבות ושימחו את הנפשות לקראת ההתחדשות הגדולה שאנו מצפים לה כעת, לקראת שוך הסערה אי"ה, ואכן, קרני אורה ראשונות כבר מבצבצות מבין החרכים, ותיראה היבשה.

אנו מצפים לעלייה גדולה לארץ החיים, שתיצור לראשונה מזה כאלפיים שנה מציאות של רוב עם ישראל ששוכן כבוד בארצו, חיזוק המורשת והזהות היהודית של מדינתנו, התחדשות ושיקום מוסדות התורה והחינוך, שיפור אמצעי התעסוקה והרווחה, מימוש ריבונותנו על כל מלוא מרחבי ארצנו ובמיוחד בלב-לבנו, הר בית חיינו. כל זאת ועוד, מתוך הסרת המחיצות ושנאת החינם והופעת האחדות של "גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז כג).

לסיום, אודה לבני משפחתי הקרובה, להוריי היקרים, אבי מורי, שלום הירש ואמי מורתי, יהודית הירש, ברכה עד בלי די ותודה אין קץ, אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לכם, דשנים ורעננים יהיו.

לאשתי יפעת ולילדינו היקרים: הודיה, עטרת שושנה, אמונה, אורה ויהונתן חיים נ"י, מקור שמחתנו וכוחנו.

לחמי ר' נפתלי פרקש ואשתו שרה, לאחי יניב, לאחותי מיכל ובני משפחתם ולכל בני משפחתנו המורחבת, ויהי רצון שנתברך כולנו בכריאות טובה ונהורא מעליא.

ואחרון חביב, לידידי, איש הספר והרוח, ר' דובי ליברמן על השבח שהשביח ספרנו זה כדרכו בקודש.

אשא תפילה ערב היכנסי לשנת הבינה, שפתינו אז תרננה:

הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל, ונהיה אנחנו וצאצאינו, וצאצאי עמך בית ישראל, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו וזרע זרענו עד עולם. ויהי נועם ה' אלהינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו.

תיקר שירת רש אליך, כשיר יושר על קרבנך.

תחנונים ידבר רש,

שי בן שלום הירש הכהן, ד' אדר ה'תשפ"א

תמצית הספר ורעיונותיו

שירת רש: שיחות ומאמרים בענייני אמונה וחינוך
לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיכי דרכו

שירה

ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם, למען תהיה
לי השירה הזאת לעד בבני ישראל. (דברים לא יט)

אע"פ שהניחו לו אבותיו לאדם ספר תורה מצווה לכתוב משלו, שנאמר: "ועתה
כתבו לכם את השירה הזאת" ... (סנהדרין, כא, ב)

וכל מחלוקת התנאים והאמוראים והגאונים והפוסקים באמת למבין דבר לאשורו –
דברי אלהים חיים המה, ולכולם יש פנים בהלכה, ואדרבא זאת היא תפארת תורתנו
הקדושה והטהורה, וכל התורה כולה נקראת שירה, ותפארת השיר היא כשהקולות
משונים זה מזה וזהו עיקר הנעימות... (הרב יחיאל מיכל אפשטיין, ערוך-השולחן, הקדמה לחלק
ח"מ; ור' גם בדברי הנצי"ב מוולוז'ין, העמק דבר, קדמת העמק, פרק ג).

... האמונה היא שירת החיים, שירת המציאות, שירת ההווה. והשירה היא ההשגה
היותר חודרת, יותר פנימית במעמקי מהות המושג בתוכנו הפנימי, מה שאי אפשר
כלל להשגה הפרוזית. (שמונה קבצים א: קסה).

כשם שיש חוקים לשירה, כך יש שירה לחוקים (הראי"ה קוק, מובא אצל יהושע בארי, אוהב
ישראל בקרושה ח"ד, עמ' 48).

אמונה

"שויתי ה' לנגדי תמיד" (תהלים טז ח) הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר
הולכים לפני האלהים, כי אין ישיבת האדם ותנועותיו ועסקיו והוא לבדו בביתו,
כשיבתו ותנועותיו ועסקיו והוא לפני מלך גדול, ולא דיבורו והרחבת פיו כרצונו
והוא עם אנשי ביתו וקרוביו, כדיבורו במושב המלך. כל שכן כשישים האדם אל לבו
שהמלך הגדול הקב"ה, אשר מלוא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו, כמו
שנאמר: "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'" (ירמיה כג כד), מיד יגיע אליו

היראה וההכנעה בפחד השי"ת ובושתו ממנו תמיד... (מורה נבוכים ג: נב, מובא גם בהגהת הרמ"א לשו"ע אר"ח א: א).

כי יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי האמונה יותר מכל אשר אלמדהו (פיה"מ לרמב"ם, ברכות, סוף פרק ט).

נראה שאי-אפשר לצאת ידי חובה בעניין חובות הלב, רק אם יסדר ספר לעצמו בלימודים הדרושים לו בזה, בין הפרטיים ואפילו הכוללים גם כן יותר יבין על ידי מה שיחדש בהם מרוחו, ומי שהוא כבר באופן זה של הדעת, שיכול להעריך מערכה שכלית בעצמו, אי-אפשר לו לבוא אל השלמות אם לא יעבוד בשכלו בזה... כל זמן שלא ילמד לעצמו שתתברר לו מעלת נשמת האדם ומעלת ישראל ומעלת הארץ הקדושה וההשתוקקות הראויה לכל איש ישראל לבניין המקדש וגדולת ישראל והתרוממותם בעולם, כמעט שאי-אפשר לטעום טעם עבודה... ואם לא ידע מעלת ישראל איך יתפלל בלב שלם על גאולתם... ואם לא ישכיל מעלת הארץ הקדושה וסגולתה וקדושתה איך יתפלל על בניין ירושלים, והתפילה היא דווקא מקירות הלב כשמרגיש שהוא חסר בדבר... (מוסר אביך, עמ' יז).

אמונה שאין השכל מסכים לה, מעוררת קצף ואכזריות, מפני שהצד היותר עליון שבאדם, שהוא השכל, נעשה עלוב מחמתה... (שמונה קבצים ב: רפז)

כל מי שחונן בשכל, לא יוכל להסתפק בלא היגיון שכלי, ואצלו לא תקום תמימות האמונה כי אם כשתתחבר עם אור הדעת. ואם ימאס זה את הדעת, תהיה אמונתו מלאה תוך ומרמה. (קבצים מכתב יד קדשו ח"ב, פנקס הדפים ד, 49)

חיון

מטרת החיון היא להכשיר את האדם לצורתו המתוקנת, שהנקודה המרכזית שבה היא לעשותו טוב וישר... על כן לקח מקום בראש החיון הישראלי תלמוד תורה... (אגרות הראי"ה ח"א, עמ' ריח)

החיון הפשוט מתחיל משבא הילד לכלל איזו הכרה, והחיון המדעי מתחיל משיצא לאוויר העולם, והאמוני – מההתחלה היצרית, "והתקדשתם והייתם קדושים". (מידות הראי"ה, אמונה, א)

הננו למדים שגם הנער בהגיעו לגיל החינוך כבר יש לו דרך מיוחדת, דרך שלו. ואם יש לו דרכו המיוחדת לו, אין ספק שאנחנו הגדולים אשר כבר התרחקנו מאותה הדרך של הנער, מפני שהימים ושטף החיים נשאו אותנו הלאה, הננו חייבים בבואנו לחנך את הנער שלנו לשוב ולהסתכל בנשמת הנער, להבין את דרכו כדי שנוכל לחנכו על פי דרכו, ואז – רק אז – בטוחים נהיה שהתוצאה של חינוך כזה תהיה אותה השאיפה אשר לה אנו עורגים, כי "גם כי יזקין לא יסור ממנה". (הסכמות הראי"ה, פח, מהד' תשמ"ח)

... אמנם, עוד עיקר שני יש בכוננת החסידות, והוא טובת הדור, שהנה ראוי לכל חסיד שיתכוון במעשיו לטובת דורו כולו, לזכות אותם ולהגן עליהם... (מסילת-ישרים, יט)

החסיד הגדול ביותר, אפילו אם יגיע אל התכלית בתיקון נפשו להשי"ת, ואפילו אילו היה קרוב למלאכים במידותיו הטובות ומנהגיהם המשובחים והשתדלותם העצומה והזכה בעבודת ה', עדיין אינו מגיע לזכויות מי שמורה ומדריך בני אדם אל הדרך הטובה והישרה, ומיישר ומחזיר בתשובה את הרשעים ומקרבים לצור מחצבתם. (חובת-הלכות י: 1)

כל אחד צריך לעסוק בעסק שלו, במה שיש לו על זה הכנה, ובייחוד הדבר נוהג בענייני הלמוד, שאע"פ שלפעמים על ידי מאורעות במצב יהיה קשה לאדם להחזיק במה שלבו חפץ, מכל מקום צריך שיהיה אמיץ ולא יעזוב את מה שמכשיר בייחוד את רוחו. (אורות-התורה ט: א)

לאורו של מרן הראי"ה קוק וממשיני דרכו

... הדרך שאני הולך עליה בעבודת ד' ית"ש, ידע אדוני שהרבה עמלתי עליה, בדמי, בבשרי, במוח-עצמותי ובכל כוחותי, עד שהאיר השי"ת ברחמיו את עיני לעמוד עליה, ולפני איננה דרך מסוכנה כלל כי אם דרך הקודש ייקרא לה. ובזוהר אמרו על "אורח צדיקים כאור נוגה", אפילו אורחא חדתא דעבדין צדיקיא כאור נוגה הוא הולך ואור עד נכון היום, ואני בעניי איני ראוי לשם צדיק, והלוואי שיזכני השי"ת ואוכל בלב שלם לומר: "כגון אנא בינוני". אבל האורח שאני מתאמץ ללכת בה הוא ב"ה אורח צדיקים באין שום ספק, וכל מי שיתנהג כמנהגי ויתחבר עמי בתורה ובעבודת השי"ת, בחפץ לב ובאמונת-חכמים אמיתית, יזכה לראות את האור ואת האמת שיש בדרך-ישרים סלולה זו, המוארה מאור חסד עליון, "חסד לאברהם – יומא

דאזיל בכולהו יומין", והחכמה העליונה דווקא באור החסד היא מאירה. (אגרות הראי"ה ח"ב, עמ' קצו-קצז)

ארץ-ישראל איננה דבר חיצוני, קניין חיצוני לאומה. רק בתור אמצעי למטרה של ההתאגדות הכללית והחזקת קיומה החומרי או אפילו הרוחני. ארץ-ישראל היא חטיבה עצמותית קשורה בקשר חיים עם האומה. חבוקה בסגולות פנימיות עם מציאותה... (אורות, ארץ-ישראל, א)

מדינת ישראל יסוד כיסא ה' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ה' אחד ושמו אחד, שזהו באמת האושר היותר עליון. אמת, שאושר נשגב זה צריך לביאור ארוך כדי להעלות אורו בימי חושך, אבל לא מפני זה יחדל מלהיות האושר היותר גדול. (אורות, אורות-ישראל ו: ז)

אל מעיין הנבואה הננו נקראים, צחי צמא אנחנו, אבל מעיין גנים, מקור מים חיים, לפנינו הוא [...] מרוחו של משיח זורמים ונושבים רוחות, והנם באים עדינו. הננו מתקוממים, מתנערים, ומבקשים חיים חדשים, חידוש ימים כקדם... (אורות, אורות-התחיה, טו)

הנה הגענו, דרך כל קרבותינו המרובים והנוראים שבארץ ושבגולה, עם כל הנסים והנפלאות שנתגלו במערכותינו הצבאיות והמדיניות, אל פרק זמננו ואל קיום מצבנו. אמנם נס-הנסים ופלא-הפלאות, היסוד והשורש של כל אלה אשר הראנו ד', הלא הוא עניינו של היום הזה: הכרזת ההחלטה כי קמה ותהי מדינת ישראל, כי התחילה, קמה וגם ניצבה עצמאות שליטתנו על ארץ אבותינו מורשת נחלתנו. "האי יומא דקא גרים". (לנתיבות-ישראל, לתוקף קדושתו של יום עצמאותנו, , מהד' מאבני המקום, עמ' רמח)

ודאי שהננו עומדים כעת לגילויי דברים גדולים, "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". אין הפלאה גדולה מזו שנציגי עמים, שכידוע שונאים המה ליעקב, ידברו ככה. אין זאת אלא כמו בלעם שניתן בפיו מה שידבר, כן על הנציגים, דבר כזה שיהיה מחובר על הטבע הוא לא יאומן ובהיות כן הרי הוא נס ופלא להראות נפלאות בטבע. אף עם כל זה לא כל-כך מהר יתגשמו הדברים, והרבה ימים עוד עלינו לעבור, כי צריכים עוד לשבור קליפת ישמעאל... ואכמ"ל, אבל אתחלתא היא, והתקווה כי יערה ה' רוחו ויכירו כי הכול מפעלות תמים דעים ב"ה. ומי יתן והיה כי לכל הפחות כל אלו המתיימרים באמונה טהורה יודו יאמרו כי פקד ה' את עמו, ואל יזלזלו בנפלאות האלה ובזה ימשיכו את שפע אורות הגאולה, והיה זה באמת לפקידה,

ולזכרון נבואת זכריה – „ובמרחקים יזכרוני“ (זכריה י ט). הדחייה של מטה דוחה גם את הלמעלה ומי ייתן וייפקחו עיני עיוורים לעקוב באמונת אומן את כל הנעשה על ידי קורא הדורות מראש, וכולם יידעו אותו... (מאגרת הגרי"מ חרל"פ לחתנו ובתו ערב הכרות העצמאות, ר"ח אייר תש"ח, אמרות טהורות: מאמרים לשעה ולדור, עמ' רנה)

... ואמנם ברור הדבר כשמש בצהריים, שחורבן שלישי לא יהיה עוד, ומדינת ישראל שקמה לתחייה בל תימוט עולם ועד... (הגרי"מ חרל"פ, מי מרום ח"ו, עמ' רכז)

דור חדש יקום. בנים בני חורין ייוולדו. בתחיית ישראל המדינית בארץ קדשו. ישוב בו רוחו. מקור מחצב נשמתו, רוח הנבואה. (הרב הנזיר, הרב דוד כהן, קול הנבואה, עמ' ה)

שירת רש בגימטרייה עולה 1410, כמניין "ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח ח) ו"מבשר טוב משמיע ישועה" (ישעיהו נב ז).